

Старење популације и нови изазови који прате демографске промене

У 21. веку здравље одређују бројни друштвени трендови али истовремено здравље утиче на исте. Привреда се глобализује, све више људи живи и ради у градовима, образац породице се мења, а технологија убрзано развија. Старење становништва представља једну од највећих друштвених трансформација. Убрзо ће свет имати више старих људи него деце и веома старих особа ће бити више него икада раније.

Свет

- Процењује се да ће се проценат старих особа преко 60 година скоро удвостручити у периоду између 2000. и 2050. године. Очекује се да апсолутни број људи старости 60 и више година порасте са 605 милиона на 2 милијарде у истом периоду, док ће број особа старијих 80 и више година бити скоро четири пута већи до 2050. године и износиће 395 милиона.
- Број особа старијих од 65 година премашиће број деце млађе од 5 година у наредних пет година, а до 2050. године и број деце млађе од 14 година.
- Данас већина старих особа живи у економски слабо развијеним и неразвијеним земљама, и они ће чинити 80% популације до 2050. године.

Европа

- Више од 160 милиона људи је старости преко 60 година.
- Предвиђа се да ће се очекивани животни век у ЕУ продужити за 8,5 година код мушкараца и 6,9 код жена.
- Просечна старост мушкараца ће се продужити са 76 година у 2008. години на 84,5 година, а код жена са 82,1 година на 89 година до 2060. године.
- Очекује се утростручење броја особа старости преко 80 година са 22 милиона у 2008. години на 61 милион у 2060. години.

Република Србија

Република Србија са просечном старошћу становника од 41,6 година (2011) једна је од најстаријих земаља у свету. Процент особа преко 65 година ће износити најмање 22% до 2030. године, што је скоро један на четири становника. Становништво Србије је све старије. Основна одлика старосно-полне структуре становништва Републике Србије данас је бројчана доминација мушкараца код младог становништва, односно доминантност жена код средовечног и старог становништва. „Најстарији” је регион Јужне и Источне Србије, где је чак 25% становништва старије од 60 година

У периоду 2002–2011. године у Републици Србији:

- просечна старост становника порасла је са 40,2 на 41,6 година,
- просечан животни век продужен је за 1,8 годину (са 69,7 на 71,6 годину код мушкараца, а са 75,0 на 76,8 године код жена),
- проценат младих (0–14) пао је са 16,1% на 15,0%, док је проценат старих (65 година и преко) порастао са 16,6% на 16,8%,
- стопа наталитета је смањена са 10,4 ‰ на 9,0‰,
- удео жена у фертилном периоду је са 24,1% опао на 22,9% у укупном становништву.

Нови изазови који прате демографске промене

- Очекује се у будућности повећана заступљеност старих, хронично оболелих и функционално зависних особа. Наиме, старе особе најчешће оболевају од хроничних незаразних болести, као што су болести срца и крвних судова, рак и шећерна болест. Осим тога, старе особе често имају више здравствених проблема истовремено.

- Такође, број особа који живи са инвалидитетом је у порасту због старења становништва. Наиме, скоро 65% свих особа са поремећајима вида су узраста 50 и више година. Ова старосна група чини око 20% светске популације.
- На глобалном нивоу, многе старе особе су под ризиком од различитих облика лошег и нехуманог односа према њима. Скоро 4–6% популације старих у развијеним земљама искусило је неки облик малтретирања код куће. Насилно понашање у институцијама укључује примену физичке силе, лишавање достојанства старих (на пример остављајући их у неуредној одећи) и намерно необезбеђивање неопходне неге (развој декубитуса, на пример). Лоше поступање са старим особама може довести до озбиљних физичких повреда и дугорочних психолошких последица.
- Ризик од деменције нагло расте са повећањем година старости. Процењује се да 25–30% особа узраста 85 или више година има одређени степен смањења когнитивних функција.
- Многи веома стари људи губе способност да самостално живе због ограничене покретљивости, психолошке или моралне слабости или других физичких проблема. Многима је потребан неки облик дугорочне неге, што укључује негу у старачком дому, геронтодомаћице, помоћ у кући, бригу локалне заједнице и дужи боравак у болници.
- У кризним ситуацијама стари су посебно осетљиви. Наиме, они често не могу да побегну или да путују на дугим релацијама и могу бити остављени и препуштени сами себи.